

การเปิดตลาดสินค้าข้าวอาเซียน...

อย่าประมาทเวียดนาม

ที่จะก้าวขึ้นเป็นศูนย์กลางการค้าข้าวโลก

จากข้อตกลงทางการค้าของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC)

ได้กำหนดให้ ประเทศในอาเซียนเดิม ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ และ บรูไน ต้องลดภาษีสินค้าข้าวเป็นศูนย์ นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 เป็นต้นไป และกำหนดให้ ประเทศ เขมร เวียดนาม ลาว และพม่า ก็ได้เข้ามารวมกับประชาคมอาเซียน ในภายหลัง ต้องลดภาษีสินค้าข้าวเป็นศูนย์ในปี 2558 ดังที่เป็นข่าวคราวอยู่เป็นระยะนั้น ควรที่ทุกฝ่ายจะต้อง เฝ้ามองถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการเปิดตลาดการค้าดังกล่าว

การเปิดตลาดข้าวในประชาคมอาเซียนโดยหลักการแล้ว น่าจะเป็นเรื่องที่ดีต่อประชาคมอาเซียน เพราะทั้งประเทศผู้ส่งออกและประเทศผู้นำเข้าข้าวจะได้รับประโยชน์จากการเปิดตลาด

การค้าดังกล่าว กล่าวคือ ประเทศผู้ส่งออกก็จะได้ขยายตัวทางการค้าสินค้าข้าวมากขึ้นซึ่งจะส่งผลไปสู่ระบบเศรษฐกิจการค้าข้าวภายในประเทศของตนและรวมถึงเกษตรกรผู้ผลิต ในขณะเดียวกัน

ประเทศผู้นำเข้าก็จะมีความมั่นคงในทางอาหารเพิ่มมากขึ้น รวมถึงมีสินค้าข้าวให้ผู้บริโภคได้เลือกซื้อหามากขึ้นในระดับราคาที่พึงพอใจ เช่นประเทศสิงคโปร์ และบรูไน

ในกรณีของประเทศผู้นำเข้าบางประเทศ อย่างเช่น ประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและมาเลเซีย ซึ่งมีการผลิตข้าวในประเทศของตนแต่การผลิตมีไม่เพียงพอกับความต้องการภายในประเทศ และจำเป็นต้องนำเข้า ประเทศดังกล่าวมีแรงกดดันทางการเมืองจากเกษตรกรภายในประเทศของตน และมีความจำเป็นที่จะต้องใช้นโยบายค้อยเป็นค้อยไปในการเปิดตลาดข้าว จึงทำให้ ความตกลงใจของการเปิดเสรีการค้าข้าวของกลุ่มสมาชิก

ตลาดการค้าและส่งออกข้าวเปลือก

อาเซียนของประเทศที่ได้กล่าวถึงจึงยังไม่สามารถจัดการให้ลงตัวได้

ประเทศสมาชิกในกลุ่มประชาคมอาเซียนที่มีความพร้อมและได้ตกลงใจในการเปิดเสรีการค้าข้าวนับแต่วันที่ 1 มกราคม 2553 เป็นต้นไป ได้แก่ ไทย

สิงคโปร์ และบรูไน ส่วนประเทศกลุ่มสมาชิกก่อตั้งเดิมที่ยังไม่พร้อมประกอบด้วย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งจะยังคงภาษีไว้ในระดับที่แตกต่างกันไป กล่าวคือ มาเลเซียตกลงจะลดภาษีจากร้อยละ 40 ลงเหลือร้อยละ 20 ประเทศ

ประเทศสมาชิกในกลุ่มประชาคมอาเซียน

อินโดนีเซียจะยังคงอัตราภาษีไว้ที่ 30% จนถึงปี 2558 และฟิลิปปินส์จะยังคงภาษีไว้ที่ 40% จนถึงปี 2558 สำหรับในกลุ่มสมาชิกใหม่ได้แก่ เวียดนามจะลดภาษีจากที่เคยเก็บ 30% ในปี 2552 ลงมาเหลือ 20% ในปี 2553 และจะลดลงเหลือศูนย์ในปี 2558 ในส่วนของกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ จะยังคงภาษีการนำเข้าไว้ที่ 5% และจะลดลงเป็น ศูนย์ในปี 2558

แม้ว่าประเทศไทยได้แสดงถึงความพร้อมในการเปิดตลาดข้าวของประชาคม

การส่งออกสินค้า

อาเซียน และมุ่งหวังว่าประเทศไทยน่าจะ
จะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีการค้า
สินค้าข้าวดังกล่าว เพราะไทยเป็นผู้ส่งออก
รายใหญ่ของโลก ขณะเดียวกันก็มีความ
สามารถในการผลิตข้าวที่มีคุณภาพได้
ดีกว่ากลุ่มประเทศสมาชิกผู้ส่งออก
รายอื่นๆ การเปิดการค้าเสรีข้าวน่าจะ
ทำให้ประเทศไทยมีการขยายตัวใน
ปริมาณการค้าสินค้าข้าวมากขึ้นและจะ
ทำให้ไทยกลายเป็นแหล่งศูนย์กลาง
การค้าข้าวของโลกตามมา อย่างไรก็ตาม
การที่จะเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการเปิด

โรงสีข้าวขนาดใหญ่

ตลาดนั้น ประเทศไทยจะต้องเตรียมความพร้อม
ในการพัฒนาการตลาดและการ
บริหารจัดการโครงสร้างการตลาดในทุก
ระดับ ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความ
มีประสิทธิภาพในกระบวนการตลาด

แต่หากพิจารณาจากสถานการณ์ในภาคปฏิบัติที่เป็นอยู่ กลับพบว่าประเทศไทยขาดการเตรียมความพร้อมอย่างมากในการฉกฉวยโอกาสที่จะเกิดขึ้นดังกล่าว เพราะที่ผ่านมาหน่วยงานที่รับผิดชอบขาดความชัดเจนในการพัฒนาตลาดข้าวในประเทศให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้เป็นฐานในการรองรับการเปิดเสรีในการค้าสินค้าข้าว เช่น แทนที่จะพัฒนาตลาดกลางข้าวในแหล่งผลิตข้าวสำคัญๆ เพื่อให้เป็นศูนย์กลางซื้อขายแลกเปลี่ยน การตรวจสอบมาตรฐาน และใช้เป็นศูนย์กลางในการสร้างอำนาจการต่อรองราคาระหว่างเกษตรกรกับโรงสีข้าวและเป็นแหล่งอ้างอิงราคา แต่กลับมีนโยบายที่สร้างผลกระทบจนทำให้ตลาดกลางและท่าข้าวทั้งหลาย

ต้องล้มหายตายจากไปหมด โดยเฉพาะโครงการรับจำนำ ทั้งนี้เพราะโครงการดังกล่าวได้เป็นเครื่องมือให้กลุ่มโรงสีข้าวมีอำนาจทางการตลาด โดยเฉพาะโรงสีข้าวขนาดใหญ่ เพราะโรงสีจะได้รับผลประโยชน์จากการเป็นหน่วยรับฝากข้าวในโครงการรับจำนำ การเป็นผู้รับซื้อข้าวจากชาวนา การเป็นหน่วยแปรรูป และการเป็นหน่วยเก็งกำไร จึงทำให้เกิดการขยายตัวของโรงสีขนาดใหญ่จำนวนมาก โดยพบว่า ขนาดเฉลี่ยของกำลังการผลิตของโรงสีในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ได้เพิ่มขึ้นจาก 79 ตันต่อวันต่อราย มาเป็น 157 ตันต่อวันต่อราย และหากจะดูกำลังการผลิตของโรงสีโดยรวมจาก 28.6 ล้านตันในปี 2543 มาเป็น 67.5 ล้านตันในปี 2551 โรงสีขนาดใหญ่เหล่านี้ กระจาย

ตัวผูกขาดอยู่ในแหล่งผลิตข้าวต่างๆ โดยเกือบจะไม่มีพฤติกรรมของการแข่งขันในเรื่องการรับซื้อข้าว

นอกจากนี้ ในภาคการผลิตข้าว ก็พบว่านโยบายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น นโยบายการประกันรายได้ขั้นต่ำให้กับเกษตรกร เป็นนโยบายที่ไม่ได้สนับสนุนให้เกษตรกรเร่งพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันให้กับเกษตรกรไทยและเศรษฐกิจข้าวไทย เพราะไม่ได้มีกระบวนการใดๆ ที่จะไปช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนในการผลิตหรือเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

ในทางตรงข้าม เวียดนามนับว่าเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่รองจากประเทศไทย ที่ผ่านมากการผลิตข้าวของเวียดนามมีต้นทุนต่ำกว่าของไทยเกือบเท่าตัว ทั้งนี้ได้มีรายงานว่าต้นทุนใน

Vietnamese Farmer
Vietnam

cc7photo

การผลิตข้าวที่ประเทศเวียดนาม

การผลิตข้าวคิดเฉพาะต้นทุนผันแปรของเวียดนามตกประมาณ 3.08 บาทต่อ กก. ในขณะที่ต้นทุนดังกล่าวในเขตชลประทานของไทยตกประมาณ 5.6 บาทต่อ กก. และหากรวมต้นทุนที่เป็นปัจจัยคงที่เข้าด้วยแล้ว จะพบว่าต้นทุนการผลิตข้าวของไทยจะสูงไปกว่านี้อีก

การที่เวียดนามมีต้นทุนในการผลิตข้าวต่ำกว่าต้นทุนการผลิตของไทย รวมถึงมีการพัฒนาโครงสร้างการตลาดข้าวอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการขยายความเชื่อมโยงระหว่างตลาดภายในประเทศและตลาดส่งออกโดยมีบริษัทอาหารของรัฐ (Vinafood 1 and Vinafood 2) เป็นผู้บริหารการส่งออกและบริหารจำนวนสต็อกข้าวภายในประเทศ ทำให้สถานการณ์การแข่งขันและการพัฒนา

การตลาดการค้าข้าวของเวียดนามจะมีความคล่องตัวสูงกว่าการบริหารจัดการสต็อกข้าวรัฐของประเทศไทยอยู่มาก ในขณะเดียวกันเวียดนามก็ได้รุกเข้าไปในกัมพูชาโดยการรวบรวมผลผลิตข้าวจากกัมพูชาแล้วทำการส่งออก ทั้งในรูปของข้าวขาว และในรูปของข้าวหอมมะลิ นอกจากนี้เวียดนามยังได้จัดตั้งบริษัทร่วมทุนกับกัมพูชา ในชื่อว่า Cambodian-Vietnam Food Company หรือ Cavifoods เพื่อทำธุรกิจค้าข้าวแบบครบวงจรในกัมพูชา โดยจะเน้นการลงทุนด้านกระบวนการผลิต การเก็บรักษา และการส่งออกข้าวรวมถึงการสร้างโรงสีข้าว ไซโลเก็บสำรองข้าว รวมถึงการมีแผนที่จะจัดตั้งคลังสินค้าในฟิลิปปินส์ และในหลายประเทศในทวีปแอฟริกา

อีกทั้ง เวียดนามยังให้ความสำคัญกับการลงทุนวิจัยเรื่องข้าว เพราะนอกจากจะสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่จำนวนมากที่ได้รับประสบการณ์ทางการศึกษาจากประเทศตะวันตกแล้ว รัฐยังเพิ่มการสนับสนุนการลงทุนวิจัยด้านข้าวเป็นจำนวนมาก

การบริหารจัดการในนโยบายเรื่องข้าวของเวียดนามอย่างก้าวกระโดดดังกล่าว ทำให้คาดเดาได้ว่าภายในทศวรรษข้างหน้าเวียดนามจะเป็นผู้นำทั้งทางด้านการผลิตและการส่งออกข้าวของโลกอย่างแน่นอน และเมื่อถึงวันนั้น การที่ประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางการค้าข้าวของโลกก็คงจะเป็นเพียงความฝันของคนไทยและประเทศไทยเท่านั้น 🦋